

beantwoording schriftelijke vragen

Fractie van CDA en D66

Bezoekadres

Huis van de Stad, Burgemeester Jamesplein 1

Postadres

Postbus 1086, 2800 BB Gouda

afdeling

Cultuur, vastgoed en

ontwikkeling

contactpersoon

J. Dijkman

onderwerp

Beantwoording schriftelijke vragen lidmaatschap Bibliotheek tot 27 jaar

uw kenmerk

-

gouda

30 januari 2024

dossiernummer

7895

Geachte fractie,

Op 14 december jl. heeft u schriftelijke vragen gesteld over het onderwerp: lidmaatschap Bibliotheek tot 27 jaar. U geeft aan dat in Noordwijk unaniem een motie is aangenomen om gratis bibliotheeklidmaatschap te verstrekken aan inwoners tot 27 jaar.

Onderstaand de beantwoording van uw vragen.

1. Wat vindt uw college van dit initiatief in Noordwijk en welke mogelijkheden ziet u hiervoor in Gouda?

Het initiatief is interessant. Mogelijkheden voor een uitgebreider gratis lidmaatschap in Gouda hangen af van de toegevoegde waarde van deze maatregel op het bestaande scala aan maatregelen in het kader van geletterdheid en leesbevordering.

2. Welke kosten zijn gemoeid met het invoeren van deze maatregel in Gouda?

Dit hangt nauw samen met het aantal daadwerkelijke nieuwe leden en hoeveel boeken zij gaan lenen. Dit is lastig op voorhand te voorspellen. Wel kan er een schets worden gegeven van de bandbreedte van de mogelijke kosten.

Inwoners tussen de 18 en 25 jaar betalen half tarief voor een bibliotheeklidmaatschap. Dat komt neer op een bedrag van € 26,25 per jaar. Inwoners vanaf 25 jaar betalen voor een standaard abonnement € 52,50 per jaar. In de leeftijdsgroepen van 18-25 en 25-27 jaar zijn er respectievelijk 6304 en 1916 inwoners (peildatum 01-01-2024). Als al deze inwoners gratis lid zouden worden kost het invoeren van deze maatregel jaarlijks circa € 266.070. Een sterke toename van het aantal leden in deze groep vraagt, als zij daadwerkelijk veel gaan lenen, om uitbreiding van de collectie.

De meerkosten van een gratis abonnement voor alleen de huidige 363 betalende leden in de leeftijdsgroep van 18-27 jaar bedragen jaarlijks circa € 10.000.

Ter illustratie, in Gouda zijn 14.287 inwoners tussen de 0-18 jaar (peildatum 01-01-2024). Hiervan zijn 11.821 lid van Bibliotheek Gouda.

3. Ziet het college deze maatregel als effectieve maatregel om de leesvaardigheid onder jongeren te stimuleren?

Het aanbieden van een gratis lidmaatschap tot 27 jaar blijkt niet per definitie een effectieve maatregel om leesvaardigheid onder jongeren te stimuleren. Het gratis lidmaatschap betekent in de praktijk niet automatisch dat jongeren dan naar de bibliotheek gaan en meer gaan lezen.

Ervaringen in andere gemeenten

Bibliotheek De Boekenberg in Spijkenisse, die een beperkt gratis lidmaatschap heeft voor inwoners tot 30 jaar, geeft bijvoorbeeld aan dat zij er weliswaar zo'n 5000 leden bij heeft gekregen, maar dat deze jongeren niet veel lenen. Wel ziet de bibliotheek een toename in deelname aan activiteiten en het gebruik van studieplekken.

In Deventer wordt sinds september 2023 een volwaardig gratis lidmaatschap voor jongeren tussen de 18 en 27 jaar aangeboden. Daar hebben ze inmiddels 1400 nieuwe leden in deze leeftijdsgroep. In tegenstelling tot Spijkenisse merken zij wel dat deze leden vaker komen en ook meer dan 1 boek per keer lenen. Zowel in promotie, programmering als in de uitbreidingen van de collectie wordt veel aandacht besteed aan deze groep, denk bijvoorbeeld aan aanhaken bij 'booktok' (een TikTok community waar leestips worden gegeven) en investeren in een rijke 'Young Adult' collectie. Ook is er een goede samenwerking met MBO- en HBO- scholen in de omgeving. Dit vraagt om structurele, intensieve inzet van de bibliotheek.

Essentieel is dat in Deventer al jaren actief is gebouwd aan een doorgaande lijn van leesbevordering. Zo nemen alle basisscholen al deel aan de 'Bibliotheek op School' en worden nu ook alle scholen voor voortgezet onderwijs hierop aangesloten. Het uitbreiden van het gratis abonnement wordt in Deventer gezien als een aanvulling op deze doorgaande lijn van leesbevordering.

Stimuleren gebruik en bibliotheeklidmaatschap in Gouda

In Gouda wordt er nu al intensief gebruik gemaakt van de studieplekken. Deze zijn ook toegankelijk zonder lidmaatschap en behoeven in de regel alleen gebruik van zelf meegebracht studiemateriaal. Een sterke stijging van dat gebruik kan de bibliotheek niet zonder meer faciliteren. Ook is in De Chocoladefabriek een eigen hoek voor deze doelgroep met onder andere leestips, 'Young Adult' collectie en manga's. Daarbij wordt gewerkt met 'booktokkers' en jeugdreconsenten. Het organiseren van extra activiteiten en een echt gestructureerde aanpak voor deze doelgroep, die hen nog meer verleidt om naar de bibliotheek te komen, vraagt om budget. Dit is nog niet meegenomen in de meerkosten zoals benoemd bij vraag 2.

In Gouda zijn er al diverse maatregelen om lidmaatschap van de bibliotheek te stimuleren. Voor jongeren tussen de 18 en 25 jaar is het tarief 50% van de reguliere prijs. Dat komt neer op € 26,25 per jaar voor een standaard abonnement. Er zijn cadeaulidmaatschappen voor mensen met lage inkomens via maatschappelijke partners zoals de voedselbank. Mensen met een Rotterdampas ontvangen 25% korting op het reguliere tarief.

Bestrijden (en voorkomen) laaggeletterdheid in Gouda

Wellicht doelt u met het 'stimuleren van leesvaardigheid' ook op het bestrijden van laaggeletterdheid. Laaggeletterdheid is een groeiend maatschappelijk probleem. Dit werd onlangs weer benadrukt in het PISA- rapport¹.

De Goudse aanpak van laaggeletterdheid is vervat in 'Op naar een geletterd en gecijferd Gouda'- Plan van aanpak laaggeletterdheid 2023- 2024. Hierin staan acties zoals het voortzetten van het Taalhuis, vergroten van bewustwording door inzet van ervaringsdeskundigen, uitbreiden van taallessen en actieve screening bij de gemeentebalies.

Omdat voorkomen beter en effectiever is dan genezen, is in dit plan ook nadrukkelijker aandacht voor de groep tussen de 12 en 18 jaar. Op dit moment wordt door de Brede School en een extern bureau onderzoek uitgevoerd naar het taalaanbod in Gouda voor deze groep. Daarbij wordt in beeld gebracht of er lacunes zijn in het aanbod. Op basis van dat onderzoek wordt vervolgens gericht gekeken naar eventueel benodigde aanpassingen en wie welke rol daarin heeft.

¹ <https://www.pisa-nederland.nl/resultaten/>

Om een wezenlijke bijdrage te leveren aan het voorkomen van laaggeletterdheid en het stimuleren van leesvaardigheid ondersteunt de gemeente het inzetten van de 'Bibliotheek op School' in het primair en voortgezet onderwijs. De 'Bibliotheek op School' is een (landelijk) programma waarmee kinderen en jongeren worden gestimuleerd om meer te lezen². Dat gebeurt door inzet van deskundige lees/mediaconsulenten en een inspirerende collectie op school, dicht bij de dagelijkse omgeving van de jongere dan de reguliere bibliotheekvestigingen. In het 'Masterplan Basisvaardigheden'³ heeft het Ministerie van OCW de komende 3 jaar bijna 74 miljoen euro gereserveerd voor het versterken van leesbevordering in de kinderopvang en het onderwijs. Met dat budget kunnen meer scholen zich aansluiten bij de 'Bibliotheek op School'. Het gaat daarbij om diverse onderwijsniveaus, van primair onderwijs tot vmbo, praktijkonderwijs en een aantal (pedagogische) opleidingen in het MBO en HBO.

In Gouda doen inmiddels 6 basisscholen hieraan mee en hebben nog 7 basisscholen hier belangstelling voor. Dit na bespreking van het onderwerp in het Lokaal Educatie Agenda overleg. Onlangs werd de eerste Goudse VO-bibliotheek geopend bij Yuverta vmbo. In de Goudse Onderwijsagenda is taal een van de drie speerpunten. In dat kader wordt ook het eerder genoemde onderzoek door de Brede School naar het taalaanbod uitgevoerd.

4. Wat zijn de kosten van het invoeren van gratis bibliotheeklidmaatschap voor alle Gouwenars tot 27 jaar?

Zie het antwoord bij vraag 2.

Wij vertrouwen erop u met deze antwoorden voldoende te hebben geïnformeerd.

Burgemeester en wethouders van Gouda,
de secretaris, de burgemeester,

drs. R.C. Bakker mr. drs. P. Verhoeve

Geschatte ambtelijke capaciteit: 15 uur.

² <https://pro.debibliotheekopschool.nl/home.html>

³ <https://www.probiblio.nl/project/masterplan-basisvaardigheden/>